

Naturvärdesinventering av Hallens-Backen 1:38, Åre kommun

Naturföretaget 2020

Inventering och rapport: Jonny Daborg
Foto: Jonny Daborg
Kvalitetsgranskning: Emma Hellkvist och Karolin Ring
Datum rapport: 2020-10-30
Version: 1

Kontaktperson för denna rapport: Karolin Ring, karolin@naturforetaget.se 073-708 80 08

Naturföretaget
Vaksalagatan 6
753 20 Uppsala
info@naturforetaget.se
Kartor publicerade med tillstånd av ESRI

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Metodik	5
Naturvärdesinventering	5
Datainsamling	6
Rapportering av arter.....	6
Arter inom Artskyddsförordningen.....	6
Förstudie.....	6
Osäkerhet i bedömningen.....	7
Övergripande beskrivning av området och dess naturvärden	7
Övergripande beskrivning.....	7
Områdets naturvärden	7
Skyddade och fridlysta arter.....	8
Dokumenterad förekomst.....	8
Trolig förekomst.....	8
Beskrivning av naturvärdesobjekt.....	8
1. Äldre plockhuggen granskog	9
Källor.....	10
Litteratur.....	10
Databaser.....	10
Bilaga 1. Karta över naturvärdesobjekt.....	11
Bilaga 2. Karta över artfynd	12

Sammanfattning

Åre kommun vill utreda om en del av fastigheten Hallens-Backen 1:38 är lämplig att bebygga med fritidsbostäder och Naturföretaget fick i uppdrag att genomföra en systematisk naturvärdesbedömning enligt SS 199000:2014. Inom det inventerade området identifierades ett naturvärdesobjekt och 8 naturvårdsarter noterades. Naturvärdesobjektet bedömdes som klass 2, högt naturvärde och utgör även Natura2000-habitat 9010 taiga.

Bakgrund

Äre kommun vill utreda om en del av fastigheten Hallens-Backen 1:38 är lämplig att bebygga med fritidsbostäder. Därför har kommunen uppdragit åt Naturföretaget att genomföra en systematisk naturvärdesbedömning på en nivå motsvarande fältnivå detalj enligt SS 199000:2014. Inventeringen ska också omfatta Naturvärdesklass 4.

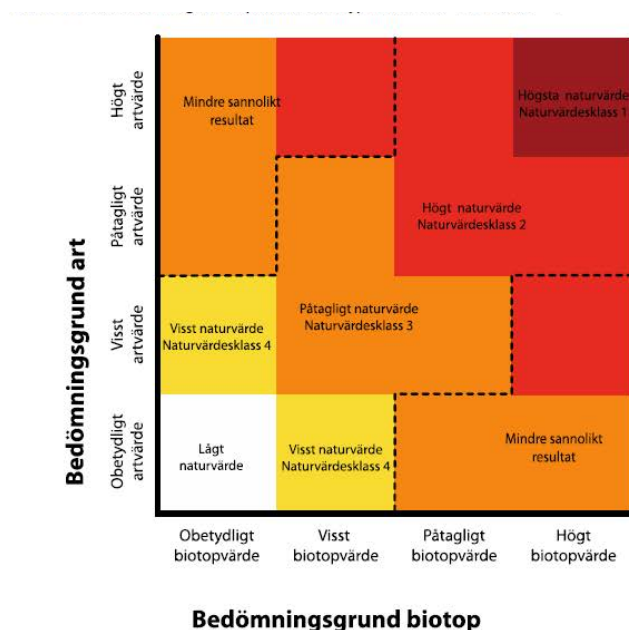
Metodik

Naturvärdesinventering

Området inventerades den 24 september 2020. Inventeringen utfördes enligt svensk standard för Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) (SS 199000:2014). Inventeringen utfördes på fältnivå med detaljeringsgrad detalj, och med tillägget Naturvärdesklass 4.

Syftet med naturvärdesinventering är att identifiera områden (naturvärdesobjekt) som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesobjekt som hittas inom inventeringsområdet avgränsas, beskrivs i text och deras naturvärdesklass bedöms. Naturvärdesklassen baseras på områdets biotopvärde och artvärde. Biotopvärdet bedöms utifrån områdets biotopkvaliteter och på biotopens sällsynthet eller hur hotad den är. Artvärdet bedöms utifrån förekomst av naturvärdsarter, rödlistade arter, hotade arter samt artrikedom.

Naturvärdesbedömningen resulterar i antingen lågt naturvärde (områden av ingen eller ringa betydelse för biologisk mångfald) eller någon av följande naturvärdesklasser:

Figur 1. Matris ur svensk standard för NVI, som visar hur utfallet för artvärde respektive biotopvärde leder till en viss naturvärdesklass.

Klass 1. Högsta naturvärde: Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Klass 2. Högt naturvärde: Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Motsvaras ungefär av t.ex. Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, Våtmarksinventeringens klass 1 och 2 och skogsbrukets klass Urvatten.

Klass 3. Påtagligt naturvärde: Området behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse

att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Motsvaras ungefär av Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, Våtmarksinventeringens klass 3 och 4 och skogsbrukets klass Naturvatten.

Klass 4. Visst naturvärde: Området behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

Naturvårdsarter

är ett samlingsbegrepp för arter som är särskilt skyddsvärda eller indikerar områden med höga naturvärden. I begreppet ingår bl.a. rödlistade arter, signalarter, skyddade arter och typiska arter.

Rödlistade arter

Arter som bedöms löpa risk att försvinna ur landet.

Signalarter

Arter som med sin närvaro indikerar att ett område har höga naturvärden. Frekvens och kombination av signalarter kan dessutom förstärka eller ge ytterligare information om områdets naturvärdeskvalitet.

Skyddade arter

Fridlysta arter eller arter listade i EU:s art- och habitatdirektiv eller fågeldirektiv.

Typiska arter

Arter som indikerar bevarandestatus för olika N2000-naturtyper.

Figur 2. Definition av begreppet naturvårdsarter.

Datainsamling

Insamlade fältuppgifter registreras med hjälp av appen Collector for ArcGIS i surfplatta, med ortofoto som bakgrund. Polygoner, punkter och linjer ritas in i appen, och synkroniseras direkt in i ArcGIS. Registrerat data kan sedan tas ut från ArcGIS i olika format, t.ex. som shapefiler. Noggrannheten är ca 5-10 m. Det koordinatsystemet som används är Sweref 99 TM.

Rapportering av arter

Alla naturvårdsintressanta arter rapporteras in till Artportalen. Hotade (rödlistningskategorierna VU, EN, CR och RE) och skyddade arter rapporteras med en koordinat för varje förekomst, med undantag för om många förekomster av samma art fanns inom samma naturvärdesobjekt. Övriga naturvårdsintressanta arter rapporteras normalt bara med en koordinat per naturvärdesobjekt som de förekommer i.

Arter inom Artskyddsförordningen

Arter som omfattas av juridiskt skydd enligt Artskyddsförordning (SFS 2007:845) tas upp under rubriken Skyddade och fridlysta arter. Där sammanfattas vilka skyddade arter som har påträffats i området, och vad fynden kan innebära vid en eventuell exploatering.

Förstudie

Fynd av arter från området har inhämtats från ArtDatabanken. Uppgifter om naturvärden och områdesskydd har inhämtats från Skogsstyrelsens karttjänst Skogens pärlor och Naturvårdsverkets

karttjänst Skyddad natur.

Osäkerhet i bedömningen

Inventeringen var en naturvärdesinventering med detaljeringsgrad detalj, ingen artgrupp har inventerats detaljerat.

Eftersom inventeringen gjordes så pass sent på året kan vissa artgrupper vara förbisedda t.ex. kärlväxter och fåglar. Bedömningen av strukturer, element och andra biotopkvalitéer var dock tillräcklig för att göra en rättvis klassning av naturmiljöerna.

Övergripande beskrivning av området och dess naturvärden

Övergripande beskrivning

Det inventerade området är drygt 20 hektar stort och beläget i nedre delen av en sydöstväänd fjällslutning. Området utgörs i huvudsak av skogsmark. I mitten genomkorsas det av en mindre väg i öst-västlig riktning samt en nedfart, skoterled eller motsvarande i nord-sydlig riktning. I områdets södra gräns finns bebyggelse. Överlag så präglas området av anordningar, liftar och nedfarter för utförsåkning.

Skogsmarken är i stor utsträckning påverkad av skogsbruk och består till största delen av ett nyligen upptaget hygge. I väst finns ett avsnitt med äldre skog som avgränsats som naturvärdesobjekt. Norr om detta finns en mindre våtmark av oklart ursprung då någon typ av avlopp tycks stå för det största tillflödet. Oavsett så bedömdes området som kraftigt påverkat och vegetationen som trivial, med låga naturvärden som följd.

Området är utpekade som riksintresse för friluftsliv. I övrigt berörs det inte av några riksintressen, områdesskydd, inte heller av nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt.

Områdets naturvärden

Områdets naturvärden är knutna till skog med kontinuitet av gran och död ved av gran. Det fjällnära läget är även det av betydelse då skogen hålls någorlunda konstant fuktig trots söderläget. Åtta fynd av naturvårdsintressanta arter gjordes under inventeringen. Sex av dessa är rödlistade och fem utpekade som typiska arter för Natura2000-habitatet 9010 taiga.

Två små vattendrag har även identifierats. Det ena rinner genom naturvärdesobjektet och bedöms som ett värdefullt element. Det andra finns Längst upp i norr där det finns ett stycke öppen mark (större delen utanför inventeringsområdet) som utgör toppen av några nedfarter för utförsåkning. Där finns en liten grus- och stenbottnad bäck som rinner österut, in i produktionsskog i yngre medelåldern. I den öppna terrängen är bäckens sidor bevuxna av mossor, örter och gräs. Tyvärr var det för sent på säsongen för att kunna säga något om florans betydelse för biologisk mångfald men små naturliga vattendrag är generellt sett värdefulla.

Tabell 1. Naturvårdsarter som påträffades i området. Rödlistade arter: med förkortningar enligt rödlistan 2020, signalarter: arter som är utpekade som signalarter enligt Skogsstyrelsen (SKS) eller ängs- och betesmarksinventeringen (ÄoB), skyddade arter: arter som är skyddade enligt Artskyddsförordningen, typiska arter: arter som är lämpliga indikatorer på en Natura 2000-naturtyps bevarandestatus.

Artnamn	Rödlista 2020	Signalarter	Skyddade arter	Typiska arter	Kommentar
Svampar					
Granticka	NT	X			Signalart enl. SKS
Gränsticka	NT	X		X	Typisk art för 9010, signalart enl. SKS
Doftskinn	NT	X		X	Typisk art för 9010, signalart enl. SKS
Lavar					
Vitgrynig nållav	NT	X			Signalart enl. SKS
Garnlav	NT	X		X	Typisk art för 9010, signalart enl. SKS
Rödbrun blekspik	NT	X		X	Typisk art för 9010, signalart enl. SKS
Vitmosslav		X			Signalart enl. SKS
Knottrig blåslav	NT	X		X	Typisk art för 9010, signalart enl. SKS

Skyddade och fridlysta arter

Dokumenterad förekomst

Inga skyddade arter observerades vid fältbesöket.

Trolig förekomst

Troligen förekommer några vanliga arter av orkidéer i området, t.ex. jungfru Marie nycklar och brudsporre. I förekommande fall bör dessa arter finnas i fuktiga delar och längs bäcken. Troligen används området även av födosökande skogshöns under sommaren. Det torde dock inte vara av betydelse för deras reproduktion. Det är även troligt att tretåig hackspett födosöker i barkborreangripna granar. Inga bohål eller karaktäristiska ”tretåhack” observerades dock (uppkommer när de hackar för att äta sav), så området utgör troligen inte del av revir.

Beskrivning av naturvärdesobjekt

Inom området identifierades 1 naturvärdesobjekt. För karta över objektet, se Bilaga 1. Här nedan beskrivs objektet i text och bild.

1. Äldre plockhuggen granskog

Figur 3. Äldre granar.

Beskrivning

Äldre något olikåldrig granskog. De äldsta granarna är omkring 150-160 år gamla, enstaka kan vara uppemot 200 år. Träden uppvisar en ganska stor diameterspridning där grova granar förekommer tämligen allmänt. Trädsiktet är någorlunda skiktat och mer eller mindre luckigt med sparsam förekomst av täta klonväxande granar. Inslaget av medelålders björk är påtagligt. Trädformig rönn och äldre/gamla björkar förekommer sparsamt. Marktypen är frisk till fuktig med ett fältskikt av bärris, ormbunkar och vanliga örter. En meandrande och bitvis underjordisk bäck rinner diagonalt genom området från NV till SÖ. Skogens struktur är påverkad av äldre plockhuggningar men även av naturlig dynamik. Detta innebär att gamla träd och död ved förekommer med lägre frekvens än väntat. Icke desto mindre förekommer dessa element och skogen har en viss kontinuitet.

Naturvårdsarter

Doftskinn, garnlav, granticka, gränsticka knottrig blåslav, rödbrun blekspik, ullticka, vitgrynig nållav och vitmosslav.

Naturvärdesbedömning

Naturvärdesklass 2. Skogen har påtagliga biotopvärden och eftersom området utgör en hotad naturtyp (taiga) bedöms biotopvärdet rent av som högt. Förekomst av flertalet rödlistade arter motiverar ett påtagligt artvärde. Eftersom området har högt biotopvärde och påtagligt artvärde bör det enligt standarden för naturvärdesinventering bedömas som klass 2, högt naturvärde.

Natura 2000-naturtyp

9010 Taiga

Källor

Litteratur

- ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Jordbruksverket 2017. Ängs- och betesmarksinventeringen – Metodik för inventering från och med 2016. Jordbruksverket, Rapport 2017:9.
- Nitare, J. 2000. Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog. Jönköping, Skogsstyrelsens förlag.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen.
- SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014.
- SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001.
- Strand, M., Aronsson, M. & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Databaser

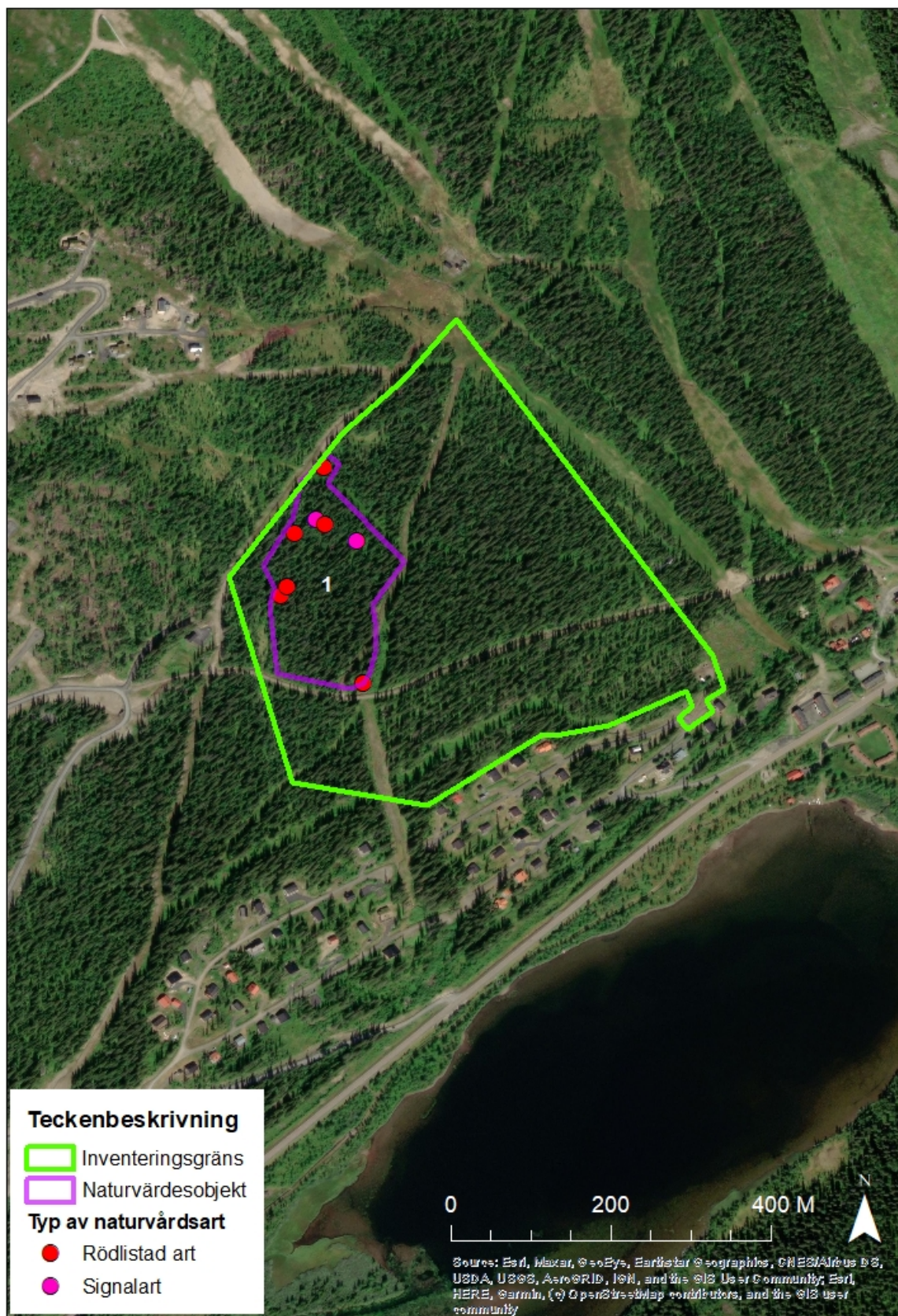
- ArtDatabanken. Uttag ur Artportalen och Obsdatabasen (2020-09-01)
- ArtDatabanken. www.artfakta.artdatabanken.se (2020-09-01)
- Artskyddsförordning (SFS 2007:845). [http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/ Biologisk-mangfald/Artskydd/Fridlysning-/Fridlysta-arter/](http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/Biologisk-mangfald/Artskydd/Fridlysning-/Fridlysta-arter/)
- Naturvårdsverket. Skyddad natur. <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> (2020-09-01)
- Skogsstyrelsen. Skogens Pärlor. <http://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogensparlor/> (2020-09-01)

Bilaga 1. Karta över naturvärdesobjekt

Figur 1. Kartbild över inventeringsområdet med avgränsade naturvärdesobjekt färglagda efter bedömt naturvärde enligt klassningen i SIS-standard. 1= Högsta, 2= Högt, 3= Påtagligt, 4= Visst.

Bilaga 2. Karta över artfynd

Figur 1. Kartbild över områdets naturvårdesobjekt med numrering enligt samma ordning som i områdesbeskrivningen. Här syns även fynden av rödlistade arter och signalarter som gjordes under inventeringen.

PM Bedömning av bevarandestatus och risk för påverkan för naturtypen 9010

Hallens-Backen 1:38, Åre kommun

Bakgrund

Åre kommun utreder om en del av fastigheten Hallens-Backen 1:38 är lämplig att bebygga med fritidsbostäder och Naturföretaget har under hösten 2020 genomfört en naturvärdesinventering inom fastigheten (enligt SS 199000:2014.) Inom det inventerade området identifierades ett naturvärdesobjekt med högt naturvärde (naturvärdesklass 2) som även utgör Natura 2000-naturtypen taiga (9010), en barrskogsnaturtyp definierad i EUs Art-och habitatdirektiv som ställer kvalitativa naturlighetskrav på barrskog. Naturföretaget har därför fått i uppdrag att göra en bedömning av naturtypens bevarandestatus lokalt och risk för påverkan av denna till följd av en eventuell utbyggnad av området ifråga.

Bedömningen baseras på Naturföretagets inventering 2020, en tidigare naturvärdesinventering 2013 (Grund, Jonsson) samt på ArtDatabankens och Naturvårdsverkets bedömning av utbredning och hotstatus för naturtypen. Naturföretagets inventering av området och hela det planerade planområdet syns i figur 1.

Figur 1. Översiktskarta som visar hela utredningsområdet och naturvärdesobjektet.

Taiga

Barrskogen inom det utpekade naturvärdesobjektet uppvisar enligt inventeringen (Naturföretaget, 2020) flera naturskogskvaliteter som är viktiga kriterier för naturtypen taiga (9010): Beståndsåldern är hög och olikåldrigheten i trädskiktet omfattar en stor andel äldre träd uppåt 150 - 160 år. Skogen bär spår av gamla plockhuggningar (småskaligt upprepat uttag av moget virke), men har troligen aldrig kalhuggits och saknar påverkan av sentida skogsbruksåtgärder. Mängden död ved och riktigt gamla träd (uppåt 200 år) är sparsam, men kontinuitet bedöms finnas både av enskilda värdefulla strukturer och av trädskiktet som helhet. Denna bedömnings styrks av fynden av rödlistade arter och signalarter inom området, varav flera är beroende av ett stabilt mikroklimat (slutet-halvslutet bestånd), kontinuerlig utveckling av lågor samt gamla träd med utvecklad barkstruktur. Karaktäristiskt för naturskogsartade barrskogar (taiga) i fjällnära läge är också högre förekomst av trädformig rönn samt grova barrträd. Sådana naturvärdeselement är ovanligare i lägre delar av skogslandet, där skogsbruket - och älgbestetrycket mot löv - har varit hårdare.

Taiga är i Sverige den hotade skogliga naturtyp som har störst geografisk utbredning, och näst efter skogsbevuxen myr är den också den arealmässigt största skogsnaturtypen. I Sverige uppskattas (enligt Naturvårdsverket 2019) arealen taiga vara 7400 km² i alpin region och 14 000 km² i boreal region. Den samlade bedömningen av utbredning och status för skogliga naturtyper i Sverige görs till stor del med hjälp av data från de årliga skogskarteringar som görs inom Riksskogskarteringen och NILS, THUF samt Naturvårdsverkets databas NNK. Det finns dock ingen exakt biologisk kartering av skogliga naturtyper i Sverige, vilket delvis beror av att många av naturtyperna, särskilt inom den boreala regionen, är rumsligt uppsplittrade och små och därför svåra att fånga upp i övervaknings- och karteringsarbete. Bevarandestatusen för taiga i alpin region bedöms från 2013- 2019 vara fortsatt otillfredställande ("inadequate"). För taiga i boreal region bedöms statusen vara dålig ("unfavourable"). I båda de biogeografiska områdena bedöms taiga ha en negativ utvecklingstrend vad gäller både areal och habitatkvalitet.

Taigaområdet inom Hallens-backen ligger inom alpin region, men inte långt från den östliga biogeografiska gränsen för boreal region. Norr- och nordväst om naturobjektet finns rester av äldre skog, med fynd av rödlistade arter, som sedan övergår i fjällbjörkskog och kalfjäll (Grund, L.O, 2008). Söder om bilvägen och Bydalen (delvis nordost om Bydalen) och upp mot Bastunäsdalen ligger ett utpekat större Natura2000-område, som bland annat omfattar 1167 ha taiga, som uppges ha god bevarandestatus.

De största hoten mot naturtypen 9010 är skogsbruk och annan avverkning inom berörda skogar. Även stora angränsande avverkningar och markavvattningsåtgärder kan ha en negativ inverkan på mikroklimatet på intilliggande skogsområde. Enligt Naturvårdsverket visar naturtypsuppföljningen att skogar som är naturtypsklassade men saknar formellt skydd riskerar att avverkas. Avverkning av naturtypsklassad skog sker i samtliga regioner, även i den alpina, men främst på fast skogsmark nedanför den alpina regionen, där cirka 1 % avverkas årligen. I fjällnära regioner är det storskaliga skogsbruket idag begränsat, framförallt genom SNFs naturvårdsgräns, ett frivilligt avtal mellan skogsbolag och naturvården (SNF).

Taiga är en naturtyp som i hög grad behöver fri utveckling för att utveckla och bevara höga naturvärden och detta gäller i synnerhet grandominerad taiga, där viss slutenhet, jämn luftfuktighet och självgallring ofta är viktigare för ekosystemet än i mer ljusanpassade tall- och lövbiotoper. Inom området finns också en bäck, som utgör en särskilt känslig miljö. Fritidsanläggningar kan sannolikt inte utformas inom det aktuella området på ett sådant sätt att naturvärden och naturtypskvalitet går att bevara i sin helhet, om det innebär avverkning av skog för byggnation, dragning av vägar, dränering etc. Byggnation runt om det aktuella området bedöms däremot ha liten påverkan eftersom marken österut-söderut mot vägen till stor del utgörs av hyggen.

Vi bedömer att det aktuella området har naturkvaliteter som gör det värdefullt att lämna orört, både i ett lokalt och nationellt perspektiv, eftersom naturtypen är hotad och minskande och för att byggnation inom området sannolikt inte går genomföra utan viss lokal habitatminskning. Områdets läge intill delvis redan exploaterad mark och dess relativt lilla yta gör att det i ett större perspektiv kan anses utgöra en mindre habitatförlust, men för långsiktigt bevarande av naturtypen är det lokala perspektivet och de lokala förekomsterna viktigt. Även om det inte märkbart påverkar naturtypens bevarandestatus regionalt eller nationellt att bebygga här så är det värt att tänka på att många små exploateringar till slut leder till en sammanlagd negativ effekt på nationell nivå. Om området bebyggs är det värdefullt om åtminstone bäckområdet ges utökad hänsyn.

Källor

Artdatabanken. Arter & naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013
Daborg, J. 2020. Naturvärdesinventering av Hallens-Backen 1:38, Åre kommun. Naturföretaget.
Grund, L.O. 2008. Naturvärdesinventering i Bydalen - del av Hallens-Backen 1:38.

Naturvårdsverket. Sveriges arter och naturtyper i EU:S art-och habitatdirektiv- resultat från rapportering till EU 2019
Naturvårdsverket. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 NV-04493-11 Beslutad: maj 2012

PM upprättat av: Ulrika Westling, Naturföretaget